

آثار و جایگاه نماز در آیات و روایات

ملیحه عظیمی^۱

فاطمه میرحسینی

چکیده

نماز مرز بین ایمان و کفر و سیره روح بخش انبیاء و اولیاء است. نماز مظهر همه پاکی ها و یگانه سدی است که مانع آلودگی از گناه می گردد. مسئله نماز به اندازه ای مهم است که اگر به درستی انجام شود انسان را از سر خم کردن در برابر غیر خدا باز می دارد و عزت نفس را در انسان تثبیت می کند. پژوهش صورت گرفته به صورت توصیفی و برگرفته از منابع کتابخانه ای و متون اسلامی است. در محتوای این مقاله از آیات و روایات و تفاسیر استفاده شده است. نماز در دو حیطه آثار دنیوی و آثار اخروی مورد بررسی قرار گرفته که آثار دنیوی آن شامل: طهارت، ارامش، خشوع، سدی در برابر گناهان و همچنین آثار اخروی آن شامل: دریافت اجر الهی، مقام شفاعت کبری، یادکرد خداوند، آمرزش و مغفرت الهی است.

کلید واژه: ایمان؛ نماز؛ اول وقت؛ آمرزش؛ ارامش؛

^۱ طلبه حوزه علمیه فاطمیه اشکذر، ۰۹۱۳۹۵۴۴۷۹۲، malihe، ۷۰

نماز ستون دین و یکی از ضروریات دین اسلام است. اگر نماز از انسان پذیرفته شود دیگر اعمال انسان نیز پذیرفته خواهد شد. نماز مرز بین ایمان و کفر است. واژه نماز یا همان صلاه ۸۲ بار در قرآن آمده است که پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله مسلمانان را امر به خواندن نماز (اقامه صلاه) کرده است. اگر مسئله نماز را بهتر و عمیق تر درک کنیم و آن را با تقوا و اخلاص به جا آوریم باعث رشد انسان در تمامی زمینه های روحی و اخلاقی و معنوی خواهد شد. در این مقاله آثار و جایگاه نماز در آیات و روایات مورد تحقیق و بررسی قرار گرفته به این علت زیرا موضوع نماز از این جهت مهم است که در بعضی از خانواده ها فرزندان راغب به خواندن نماز نیستند و در خواندن آن سستی می کنند و اگر فرزندان این مملکت از نماز خواندن دوری کنند آثار سوء و بدی به بار خواهد آورد. مقاله ای با موضوع آثار نماز در اخلاق فردی نوشته خانم فهیمه نجف پور که در سال ۱۳۹۷ به چاپ رسیده و همچنین مقاله ای دیگر با موضوع آثار نماز در زندگی فردی و اجتماعی که نوشته آقای غلامرضا زارعی و خانم عطیه دزفولی که در سال ۱۳۹۱ به چاپ رسیده در این دو مقاله موضوع نماز در بعد فردی و یا اجتماعی مورد بررسی قرار گرفته ولی در این مقاله موضوع نماز در دو بعد آثار دنیوی و اخروی تحقیق و بررسی شده است که آثار دنیوی آن شامل آثار فردی و دیگر آثار می شود و همچنین آثار اخروی آن شامل رسیدن به مغفرت و رسیدن به مقام شفاعت و دیگر آثار است که همه اینها در پرتو توجه و درک بهتر نماز برای ادبی ایجاد می شود. دانستن آثار دنیوی و اخروی نماز باعث میشود که انسان ها نماز را با علاقه و حضور قلب بیشتری به جا آورند. محتوا و داده این مقاله به روش توصیفی و تحلیلی و با استفاده از متون اسلامی ارائه شده است

معنای لغوی صلاه: (ع ۱) صلات. نماز. ← صلات. لغت نامه دهخدا، جلد ۲، صفحه ۱۰۹۱

معنای اصطلاحی صلاه:

دعا و خواستن و خواندن از بنده به سوی خداوند و نیز رحمت خدای تعالی درباره بندگان است. جواهر الکلام در فقه، نماز است که بین عموم مسلمانان جهان معروف و معهود است و به نظر می‌رسد که نیاز به تعریف نداشته باشد. موارد استعمال: نمازهای واجب نه تا ست: صلاة اليوم والليلة، عیدین، کسوف، زلزله، آیات، طواف، اموات، نذر، اجاره. جواهر الکلام، کتاب صلاة

معنای لغوی مستحب: صفت: [عربی] دوست داشته و پسندیده شده. || [صفت: فارسی] مأخوذ از تازی- هر کار پسندیده و هر کاری که فعل آن بهتر از ترك وی بود و چنب نیز گویند و هر کاری که فعل آن دارای ثواب باشد و هر چیز دلپذیر و خوش آیند. فرهنگ نفیسی، جلد ۵، صفحه ۵۹۲۳

معنای اصطلاحی مستحب: امری که در شرع به آن ترغیب شده ولی به حد فرض نرسیده است. معجم لغة الفقهاء موارد استعمال: کسب مستحب آن است که جهت توسعه زندگی عیال و نفع جامعه باشد. شرح لمعة، کتاب متاجر. اصطلاحات فقهی، جلد ۱، صفحه ۴۸۶
مستحب، یکی از احکام پنج گانه (واجب، مستحب، حرام، مکروه، مباح) است و در لغت از «استحباب» به معنای دوست داشتن و نیکو شمردن است. استحباب را «فرض»، «سنت»، «ندب» و «نفل» نیز می‌نامند. مستحب در اصطلاح شرعی عبارت است از تحريك غير الزامی شارع به انجام یا ترك عمل توسط مکلف. به عنوان «حکم» رجوع شود. فرهنگ اصطلاحات اصول، جلد ۲، صفحه ۱۲۹

معنای لغوی نجاست: اسم: [فارسی] مأخوذ از تازی- پلیدی و ناپاکی. و فضله انسان و دیگر حیوانات غیر از ستور. فرهنگ نفیسی، جلد ۵، صفحه ۳۶۷۵

معنای اصطلاحی نجاست: هر چیزی که شرع آن را مانع ادای نماز قرار داده باشد اعم از اینکه حسی باشد یا غیر حسی. نجاست از نجس گرفته شده و به معنای ناپاک است اما اگر چیزی ذاتاً پاک باشد ولی به دلیل آلوده شدن به ناپاکی، پاکی خود را از دست دهد به آن متجنس می‌گویند. اقسام نجاسات: ۱ - حقیقی ۲ - حکمی ۳ - مغلظه مثل سگ و خوک که با يك بار شستن پاک نمی‌شود ۴ - متوسطه مثل خون ۵ - مخففه مثل ادرار نوزاد پسر. مبادی و اصطلاحات علم فقه، جلد ۱، صفحه ۲۲۷

گفتار اول: آثار دنیوی نماز

نماز، مظهر همه پاکی ها و یگانه سدی است که مانع آلودگی از گناه می گردد. نماز مرز بین کفر و ایمان و سیره روح بخش انبیاء و اولیاء (ع) است. از برجستگی های نماز این است که هوس ها و احساسات افراطی و عشق های مجازی را پس می زند و عشق حقیقی همراه با علم و آگاهی و معرفت را در وجود نمازگزار جایگزین می سازد. چون نماز ارتباط خلق باخالق و بنده با معبود است به سایر اعمال او نیز اعتبار می بخشد و اعمال دیگر در سایه نماز جان می گیرند. نماز راس و اصل دین است و مانند عمود خیمه می باشد. در واقع سند قبولی همه گفتارها و کردارها تجلی در نماز دارد. نماز بازدارنده انسان از گناه است که تن و روح را صیقل می دهد و ارتباط با خدا را تثبیت می کند و نماز گزار را در پرتوی عبادت به پاکی و پرهیزکاری می رساند.

۱. طهارت

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (آیه ۶ سوره مائده)

ای اهل ایمان! هنگامی که به [قصد] نماز برخیزید، صورت و دست هایتان را تا آرنج بشویید و بخشی از سرتان و روی پاهایتان را تا برآمدگی پشت پا مسح کنید و اگر جُنُب بودید، غسل کنید و اگر بیمار هستید یا در سفر می باشید یا یکی از شما از قضای حاجت [دست شویی] آمده، یا با زنان آمیزش کرده اید و آبی [برای وضو یا غسل] نیافتید، به خاکی پاک، روی کنید و از آن بخشی از صورت و دست هایتان را مسح نمایید خدا نمی خواهد [با احکامش] بر شما تنگی و مشقت قرار دهد، بلکه می خواهد شما را [از آلودگی ها] پاک کند و نعمتش را بر شما تمام نماید، تا سپاس گزارید (ترجمه استاد حسین انصاریان)

ای کسانی که ایمان آورده اید! هرگاه به نماز برخاستید، پس صورت و دست هایتان را تا آرنج بشویید و قسمتی از سر و پاهایتان را تا برآمدگی روی پا مسح کنید و اگر جُنُب بودید، خود را پاک کنید (و غسل نمایید)، و اگر بیمار یا در سفر بودید، یا یکی از شما از محلّ گودی (محل قضای حاجت) آمده یا با زنان تماس گرفتید (و آمیزش جنسی کردید) و آبی (برای غسل یا وضو) نیافتید، با خاک پاک تیمم کنید، پس (قسمتی از) صورت و دستانتان را از آن خاک (که بر دستانتان مانده) مسح کنید، خداوند نمی خواهد که شما را در تنگی قرار دهد؛ بلکه می خواهد شما را پاک کند و نعمتش را بر شما کامل سازد، شاید شما شکرگزار باشید. (تفسیر نور استاد قرآنی)

امام صادق علیه السلام فرمود: هر کس طهارت داشته یا وضو بسازد آنگاه به بستر خویش رود، شب را در حالی بصبح میرساند که بسترش همچون مسجد او باشد. و اگر پس از رفتن در بستر بیاد آورد

که وضو ندارد پس بر همان روانداز خود تیمم کند، و بهر حال که باشد چه با وضو و چه با تیمم تا وقتی ذکر خداوند عزّ و جلّ می‌کند، پیوسته در حال نماز محسوب می‌شود و ثواب آن را دارد. شرح: «استحباب با طهارت خوابیدن را میتوان از آیه مبارکه»
 الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ «- الآية» استفاده کرد». (من لا يحضره الفقيه ج ۱، ص ۴۶۹).

طهارت، اصطلاحی فقهی است به معنای پاک‌بودن از چیزهای نجس و همچنین از حدث اکبر و اصغر. منظور از حدث اصغر چیزهایی مثل ادرار و مدفوع و باد معده است که وضو را باطل می‌کند. حدث اکبر هم به امثال جنابت و آمیزش گفته می‌شود.

طهارت از نجاست در مواردی مثل وضو و نماز لازم می‌شود. آبی که انسان با آن می‌خواهد وضو بگیرد و همچنین بدن و لباس نمازگزار باید از نجاسات پاک باشد. نجاست به وسیله چیزهایی مثل آب برطرف می‌شود که مَطَهَّرَات نامیده می‌شوند.

طهارت از حدث هم به خودی خود واجب نیست؛ اما برای انجام برخی فرایض دینی مانند نماز و طواف واجب و همچنین برای لمس آیات قرآن واجب می‌شود. طهارت از حدث اصغر به وسیله وضو، و طهارت از حدث اکبر با غسل صورت می‌گیرد. اگر امکان وضو و غسل نبود، می‌توان به جای آن‌ها تیمم کرد.

۲. آرامش

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ (آیه ۲۸ رعد)

[بازگشتگان به سوی خدا] کسانی [هستند] که ایمان آوردند و دل هایشان به یاد خدا آرام می‌گیرد، آگاه باشید! دل‌ها فقط به یاد خدا آرام می‌گیرد. (ترجمه استاد حسین انصاریان)

یاد خدا تنها به ذکر زبانی نیست، اگرچه یکی از مصادیق روشن یاد خداست، زیرا آنچه مهم است یاد خدا بودن در تمام حالات خصوصاً در وقت گناه است. یاد خداوند برکات بسیار دارد، از جمله: الف: یاد نعمت‌های او، عامل شکر اوست. ب: یاد قدرت او، سبب توکل بر اوست. ج: یاد الطاف او، مایه محبت اوست. د: یاد قهر و خشم او، عامل خوف از اوست. ه: یاد عظمت و بزرگی او، سبب خشیت در مقابل اوست. و: یاد علم او به پنهان و آشکار، مایه حیا و پاکدامنی ماست. ز: یاد عفو و کرم او، مایه امید و توبه است. ح: یاد عدل او، عامل تقوا و پرهیزکاری است. انسان، بی‌نهایت طلب است و کمال مطلق می‌خواهد، ولی چون هر چیزی غیر از خداوند محدود است و وجود عارضی دارد، دل را آرام نمی‌گرداند. در مقابل کسانی که با یاد خدا آرامش می‌یابند، عده‌ای هم به متاع قلیل دنیا راضی می‌شوند. (تفسیر نور استاد محسن قرائتی)

امام صادق علیه السلام فرمود: در روز جمعه هر يك از شما باید حتما زینت کرده و آراسته باشد و غسل جمعه نموده و بوی خوش استعمال کند و موی را شانه زند و پاکیزه‌ترین جامه‌های خود را بر تن

عبادات است. فرشتگان به اهل بهشت سلام می‌کنند، اما نه به خاطر عبادت و نماز و حج و زکات آنان، بلکه به خاطر مقاومت و پایداری آنها؛ «سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ» چون اگر مقاومت نباشد، نماز و جهاد و حج و زکات نیز وجود نخواهد داشت. (تفسیر استاد محسن قرائتی)

۵۳- ابو اراکه گوید:

در مسجد پشت سر امام عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ نماز صبح را به جماعت خواندم، سپس حضرت به سمت راست خود منتقل شد -در حالتی که غمیگین و ناراحت بود -تا آنکه آفتاب بر دیوار مسجد به اندازه يك كمان طلوع کرد -که آن دیوار امروز نیست -پس از آن، حضرت به مردم رو کرد و فرمود: به خدا سوگند! اصحاب رسول خدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ چنین شبی را به حالت رکوع و سجود سپری می‌کردند؛ و چون صبح می‌شد خسته و رنگ پریده بودند، بین چشمانشان آب زرد رنگ غلیظ می‌بود، هنگامی که یاد خدا می‌افتادند بدنشان می‌لرزید همچنان که درخت در هنگام وزش باد حرکت می‌کند؛ و از چشمانشان اشک می‌ریخت به طوری که لباسهایشان خیس می‌گشت.

ابو اراکه گفت: سپس حضرت برخاست در حالی که می‌فرمود: به خدا سوگند! مثل اینکه این مردم غافل گشته‌اند. و بعد از آن دیگر با حالت خنده دیده نشد تا وقتی که آن فاسق (ابن ملجم ملعون) کار خود را کرد. (الزهد ج ۱، ص ۲۳)

خداوند در سوره طه می‌فرماید: «اقم الصلوة لذكری» [۵] نماز ذکر و یاد خداست. این آیه وقتی در کنار این آیه شریفه «فاذكرونی اذكركم» [۶] تفسیر شود این نتیجه را افاده می‌کند که وقتی عبد بیاد حق باشد حق هم به یاد او خواهد بود. [۷] مفسرین در ذیل آیه شریفه «فاذكرونی اذكركم» در بیان اینکه «مراد از یاد آوری بندگان چیست؟ بیانات متنوعی را ذکر کردند که از جمله آن موارد عبارت است از:

الف: مرا در «دنیا» یاد کنید تا شما را در «جهان دیگر» یاد کنم.

ب: مرا به «دعا» یاد کنید تا شما را به اجابت یاد کنم (این استجاب می‌تواند هم در دنیا و هم در بزرخ و هم در قیامت نصیب بنده شود).

ج: مرا به هنگام وفور نعمت یاد کنید تا شما را در سختی‌ها یاد کنم (این سختی هم اعم است)

۴. آمرزش و مغفرت الهی

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ (آیه ۱۲ سوره مائده)

خدا از بنی اسرائیل [بر لزوم اطاعت از آیینش و پیروی از موسی] پیمان گرفت، و از میان آنان دوازده سرپرست برانگیختیم [تا هر يك عهده دار امور قبیله ای از قبایل بنی اسرائیل باشد]، و خدا به آنان فرمود: یقیناً من با شمایم، اگر نماز را برپا دارید، و زکات بپردازید، و به پیامبران ایمان آورید، و آنان

را تقویت و یاری کنید و به خدا وامی نیکو دهید، مسلماً گناهانتان را محو می کنم، و شما را در بهشت هایی که از زیر [درختان] آن نهرها جاری است در می آورم؛ پس هر که از شما بعد از این کافر شود، یقیناً راه راست را گم کرده است (ترجمه: استاد حسین انصاریان)

نماز، زکات، یاری انبیا و انفاق، در برنامه های ادیان الهی قبل نیز بوده است. مِثَاقَ بَنِي إِسْرَٰئِيلَ ... همراهی خداوند با ما چند شرط دارد: نماز، زکات، ایمان، نصرت انبیا، انفاق. إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَ ... ایمان به انبیا به تنهایی کافی نیست، یاری آنان هم لازم است. «وَعَزَّزْتُمُوهُمْ» انجام همه ی واجبات کارساز است، گرچه انجام هر يك دارای فایده است. لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ ... وَ أَقْرَضْتُمُ اللَّهَ كَمَكًا به خلق خدا، كَمَكٌ به خداست. «أَقْرَضْتُمُ اللَّهَ» به جای «أَقْرَضْتُمُ النَّاسَ» انفاق باید به شیوه ای نیکو باشد. (از مال خوب، با نیت خوب، با سرعت و بدون منت.) «قَرْضًا حَسَنًا» رهبر جامعه باید از سوی خدا تعیین شود و برگزیدگان انبیا هم باید به فرمان خداوند باشند. «بَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا» نماز و زکات و انفاق، در کنار پذیرش و یاری رهبران الهی مفهوم دارد. «أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ وَ آتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَ آمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَ عَزَّزْتُمُوهُمْ» رهبر، اگر از خود مردم باشد، موفق تر است. «بَعَثْنَا مِنْهُمُ» بهشت را به «بها» دهند، نه به بهانه. اگر نماز، زکات، ایمان، امداد و انفاق بود، بهشت هم هست. لَئِنْ أَقَمْتُمُ الصَّلَاةَ ... لَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ بهشت، جای آلودگان نیست، ابتدا باید پاک شد، آنگاه به بهشت رفت. لَأَكْفُرَنَّ ... لَأُدْخِلَنَّكُمْ راه دستیابی به عفو خدا، ایمان و عمل صالح است. آمَنْتُمْ ... وَ أَقْرَضْتُمُ ... لَأَكْفُرَنَّ بعد از اخذ میثاق و اتمام حجت و بیان شرایط دریافت الطاف الهی، راه عذر و بهانه برای کسی نیست. «فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ» هرکس به دستورهای الهی کفر ورزد، از مسیر اعتدال خارج شده است. فَمَنْ كَفَرَ ... فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ (آری، اقامه ی نماز، پرداخت زکات، ایمان به انبیا و وفاداری به پیمان ها، راه میانه ای است که نافرمانان آن را گم کرده اند.) (تفسیر نوراستاد محسن قرآنتی)

رسول خدا صلی الله علیه و آله مردی را دیدند که می گفت: خدایا مرا بیمارز؛ گرچه بعید است مرا بیمارزی. فرمودند: «چرا به خدا بد گمان هستی؟» گفت: من در زمان اسلام و جاهلیت گناه کردم. حضرت فرمودند: «گناهان زمان جاهلیت با ایمان و گناهان بعد از اسلام با نماز محو می شود. چرا که نماز کفاره گناهان می باشد» (مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۱۶-۱۵)

نماز، عاملی برای کسب مغفرت خداوند علاوه بر اینکه نماز، انسان را از فحشاء و منکر، نهی می کند و عامل بازدارنده از گناه است، وسیله جلب آمرزش و مغفرت نیز هست. چرا که یاد مداوم معاد و قیامت و خوف از قهر خداوند، خواه ناخواه، شخص نمازگزار را دعوت به طلب استغفار و ترک گناه و توبه می کند.

نتیجه گیری

در این تحقیق محقق سعی کرده که آثار و جایگاه نماز را مورد بررسی قرار دهد. آشنا شدن انسان ها با تأثیرات و جایگاه نماز باعث موفقیت در رشد معنوی و رشد اخروی و همچنین باعث ایجاد تغییر مثبت در زندگی فردی و اجتماعی انسانها خواهد شد. اگر به آثار و جایگاه نماز اهمیت داده شود بسیاری از مشکلات و گرفتاری های فردی و خانوادگی و فسادها و ناهنجاری های اخلاقی و رفتاری در اجتماع برطرف خواهد شد. در نتیجه نماز دارای آثار دنیوی بسیار زیادی است که برخی از آنها عبارتند از: طهارت، آرامش، خشوع، سدی در برابر گناهان که بیانگر نقش ها و آثار مهم دنیوی نماز در تربیت انسان است. همچنین نماز باعث بیدار ساختن انسان و پایان دادن به خود فراموشی است. هنگامی که یاد خدا به میان آمد وضع به کلی دگرگون میشود و اثرات آن هم در زندگی دنیوی و هم اخروی نمایان می شود

یکی دیگر از اثرات نماز تأثیر اخروی آن است. نماز باعث رسیدن انسان ها به جوار قرب الهی است. اگر برنامه نماز را به خوبی مراقبت کنید و در محافظت آن بکوشید تأثیرات اخروی بسیاری حاصل می شود که عبارتند از: دریافت اجر الهی، رسیدن به مقام شفاعت کبری، یادکرد خداوند، رسیدن به مغفرت و آمرزش الهی و نماز بر همه مومنان به عنوان یک فریضه واجب در اوقات مخصوص بر مومنان واجب شده است. آیا پاسخ دوزخیان را در برابر این سؤال که چه چیز شما را به دوزخ کشانید نمیشنوید؟ می گویند ما از نمازگزاران نبودیم! نماز گناهان را فرو می ریزد، همچون فرو ریختن برگ درختان توجه کردن و دقت داشتن به نماز در دنیا باعث به ثمر رسیدن نتایج اخروی خواهد شد.

□ قرآن کریم
□ نهج البلاغه

منابع فارسی

۱. انصاریان، حسین، قرآن. عربی-فارسی، ترجمه: حسین انصاریان تهران: سازمان دارالقرآن کریم، نشر تلاوت، ۱۳۹۳ ش

۲. جلالی زاده، جلال، مبادی و اصطلاحات علم فقه، بی جا، احسان، ۱۴۰۱ ش

۳. حسینی شیرازی، محمد، الزهد، بیروت لبنان: مرکز الرسول الاعظم، ۱۴۲۰ ق

۴. دهخدا، علی اکبر، لغت نامه دهخدا، تهران: مؤسسه انتشارات و چاپ، ۷۳-۱۳۷۲ ش

۵. مکی اصفهانی، مجتبی، فرهنگ اصطلاحات و اصول، قم: مرکز بین المللی ترجمه و نشر المصطفی، ۱۳۹۳ ش

۶. مجلسی، محمدباقر، بحار الانوار، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۴۴۰ ق

۷. قرآنتی، محسن، تفسیر نور، محسن قرآنتی. تهران: مرکز فرهنگی درسهای از قرآن، ۱۳۸۷ ش

۸. نفیسی، علی اکبر، فرهنگ نفیسی، بی جا، خیام، ۱۳۵۵ ش

۹. نوری طبرسی، میرزا حسین، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، تحقیق: موسسه آل بیت علیهم السلام لاحیاء التراث، قم: موسسه آل بیت ع لاحیاء التراث، ۱۴ ق

منابع عربی

۱. ابن بابویه قمی، ابی جعفر محمد بن علی بن الحسین، علل الشرایع، ترجمه: محمد صادق بحر العلوم، قم: مکتب حیدریه، ۱۴۲۵ ق

۲. _____ من لا یحضره الفقیه، تحقیق: السید حسن موسوی خراسان، تهران: دارالکتب اسلامیة، ۱۳۹۰ ق، ۱۳۴۳ ش

٣.طاووس حلى،رضى الدين على بن موسى ، فلاح المسائل و نجاح المسائل، ترجمه: رضى الدين على بن موسى بن طاووس حلى،بى جا، بى نا، بى تا